

RAAP-NOTITIE 1658

Plangebied De Botter te Hallum

Gemeente Ferwerderadiel

**Archeologisch vooronderzoek: een bureau- en
inventariserend veldonderzoek**

Colofon

Opdrachtgever: Buro Vijn

Titel: Plangebied De Botter te Hallum, gemeente Ferwerderadiel; archeologisch vooronderzoek: een bureau- en inventariserend veldonderzoek

Status: eindversie

Datum: mei 2006

Auteur: *D. van den Berg*

Projectcode: FEDB

Bestandsnaam: N01658-FEDB.doc

Projectleider: drs. A.M. Bakker

Projectmedewerker: D. van den Berg

ARCHIS-vondstmeldingsnummers: niet van toepassing

ARCHIS-waarnemingsnummers: niet van toepassing

ARCHIS-onderzoeksmeldingsnummer/CIS-code: 17245

Autorisatie: drs. H.W. Veenstra

ISSN: 0925-6369

RAAP Archeologisch Adviesbureau B.V.

telefoon: 020-463 4848

Zeeburgerdijk 54

telefax: 020-463 4949

1094 AE Amsterdam

E-mail: raap@raap.nl

Postbus 1347

1000 BH Amsterdam

© RAAP Archeologisch Adviesbureau B.V., 2006

RAAP Archeologisch Adviesbureau B.V. aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit het gebruik van de resultaten van dit onderzoek of de toepassing van de adviezen.

1 Inleiding

Algemeen

- *opdrachtgever*: Buro Vijn
- *aanleiding onderzoek*: wijziging bestemmingsplan
- *datum uitvoering veldwerk*: mei 2006

Locatiegegevens

- *plangebied*: het plangebied ligt ten oosten van Hallum, ten zuidwesten van Nij Hillema State en grenst aan de Hallumer Trekvaart.
- *plaats*: Hallum
- *gemeente*: Ferwerderadiel
- *provincie*: Fryslân
- *kaartblad topografische kaart Nederland*: 1:25.000
- *plangebied in gebruik als*: grasland
- *oppervlakte plangebied*: ca. 1,6 ha
- *centrumcoördinaten (X/Y)*: 181.700 / 590.600

Onderzoeksvragen

Zijn er aanwijzingen voor (grotere) archeologische nederzettingen?

Het onderzoek is uitgevoerd volgens de hiervoor geldende normen en richtlijnen die zijn vastgelegd in het Handboek ROB-specificaties (Brinkkemper e.a., 1998). RAAP Archeologisch Adviesbureau en de door RAAP toegepaste procedures zijn goedgekeurd door het College voor de Archeologische Kwaliteit (CvAK), de instelling die het beheer heeft over de Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie (KNA) en die valt onder de Stichting Infrastructuur Kwaliteitsborging Bodembeheer (SIKB; <http://www.sikb.nl>). Zie tabel 1 voor de dateringen van de in deze notitie genoemde archeologische perioden.

2 Bureauonderzoek

Archeologische gegevens

- *archeologische advies*: volgens de Friese Archeologische Monumentenkaart Extra (FAMKE: www.fryslan.nl/binfo/chk/inhoud/startchk.htm) is voor het plangebied voor de periode Steentijd-Bronstijd geen onderzoek nodig. Voor de periode IJzertijd-Middeleeuwen is een karterend onderzoek 1 nodig (plangebied > 500 m²: 6 boringen per ha, met een minimum van 6 boringen per plan).

- *ARCHIS-waarnemingen en -vondstmeldingen (nationaal Archeologisch Informatie Systeem):*
 - in plangebied: geen
 - in de directe nabijheid (< 300 m): ca. 200 m ten zuidwesten van het plangebied, Monumentnr. 9715, CMA-code 06A-119, stateterrein: terrein van hoge archeologische waarde. Monumentnr. 7538, CMA-code 06A-054, Gerbronda State, stateterrein: terrein van hoge archeologische waarde.

Historische gegevens

- *historische kaarten:* de naam Nij Hillema State ten noordoosten van het plangebied komt alleen voor op de topografische kaart van 1991 (Wolters-Noordhoff Atlasproducties, Groningen). Op de kaarten van Schotanus à Sterringa (1718) en Eekhoff (1853) is op deze plek wel bebouwing aangegeven, maar wordt hier geen naam aan verbonden. Binnen het plangebied is op de historische kaarten geen bebouwing aangegeven. Wel is een sloot aangegeven die als depressie nog in het veld zichtbaar is.

Bodemkundige gegevens

- *bodem volgens bodemkaart:* knippige poldervaaggronden (kalkarm), lichte zavel, homogene aflopende en oplopende profielen (Stiboka, 1981: code gMn15C).

3 Veldonderzoek

Booronderzoek: methode

- *positie boringen:* in een driehoeksgrid van 50 bij 40 m (zie figuur 1)
- *gebruikt boormateriaal:* gutsboor met een diameter van 3 cm
- *totaal aantal boringen:* 10
- *minimaal geboorde diepte:* 1,5 m
- *maximaal geboorde diepte:* 3,5 m
- *boorbeschrijvingen:* lithologisch conform NEN 5104 (Nederlands Normalisatie-instituut, 1989).
- *X-/Y-coördinaten boringen gemeten met:* meetlint

Booronderzoek: resultaten

- *beschrijving laagopeenvolging (lithologisch) en interpretatie (lithogenetisch).* De laagopeenvolging in het plangebied is van boven naar beneden beschreven. De bouwvoor bestaat uit een (donker)bruingrijze, sterk siltige tot zwak zandige, matig humeuze, (matig) stevige kleilaag, soms vlekkelig met in de meeste boringen enkele spikkels houtskool en bouwpuin. In boring 4 is een (niet verzameld) geglazuurd tegelfragment aangetroffen in de bouwvoor, die de top vormt van een dijk langs de Hallumer Trekvaart. Onder de bouwvoor ligt, behalve in de boringen 2, 3 en 9, een verstoorde kleilaag: bruingrijs,

sterk zandig, zwak humeus, matig stevig met een enkele spikkel houtskool en rode en gele spikkels bouwpuin. Deze laag is 0,15 tot 0,45 m dik. In boring 9 is onder de bouwvoor een slootvulling aangetroffen die bestaat uit (licht)bruingrijze, sterk siltige tot zwak zandige, zwak tot matig humeuze, matig stevige klei met (weinig) plantenresten. Onder de bouwvoor/verstoorde toplaag (0,4 tot 0,65 m -Mv) bevinden zich kwelderwalafzettingen bestaande uit grijze, sterk zandige, matig stevige klei, naar onderen toe met lagen matig siltige klei en soms schelpengruis. Hieronder bevindt zich lichtblauwgrijze, matig siltige, matig slappe klei met zand- en/of detrituslagen, soms met plantenresten of veenbrokjes. Naar onderen toe wordt deze laag geleidelijk bruingrijks als gevolg van de aanwezigheid van humusdeeltjes (boringen 1 en 4).

4 Conclusies en aanbevelingen

Conclusies

De bodem in het plangebied bestaat uit een bouwvoor/verstoorde kleilaag met enkele spikkels houtskool en rode en gele spikkels bouwpuin tot maximaal 0,65m -Mv. Hieronder bevinden zich kwelderwalafzettingen. Relevante archeologische indicatoren zijn niet aangetroffen.

Aanbevelingen

Op grond van het ontbreken van aanwijzingen voor de aanwezigheid van (grotere) archeologische nederzettingen in het plangebied wordt geen archeologisch vervolgonderzoek aanbevolen.

- *contactpersoon overheid*: dr. G.J. de Langen (provinciaal archeoloog provincie Fryslân), tel. 058-2925487.
- *contactpersoon RAAP*: drs. A.M. Bakker (projectleider RAAP), tel. 0512-589140.

Literatuur

- Brinkkemper, O., e.a. (redactie)**, 1998. *Handboek ROB-specificaties*. Rijksdienst voor het Oudheidkundig Bodemonderzoek, Amersfoort.
- Nederlands Normalisatie-instituut**, 1989. *Nederlandse Norm NEN 5104, Classificatie van onverharde grondmonsters*. Nederlands Normalisatie-instituut, Delft.
- Eekhoff, W.**, 1853. *Nieuwe Atlas van de Provincie Friesland*. Leeuwarden.
- Schotanus à Sterringa, D.B.**, 1718. *Uitbeelding der Heerlijkheit Friesland; zoo in 't algemeen, als in haare XXX bijzondere grietenijen*. François Halma, Ljouwert.
- Stiboka**, 1981. *Bodemkaart van Nederland, schaal 1:50.000. Kaartblad 6 West Leeuwarden en 6 Oost Leeuwarden*. Stichting voor Bodemkartering, Wageningen.
- Wolters-Noodhoff Atlasproducties**, 1991. *Grote Provincie Atlas Friesland, schaal 1:25.000*. Wolters-Noordhoff Atlasproducties, Groningen.

Overzicht van figuren en tabellen

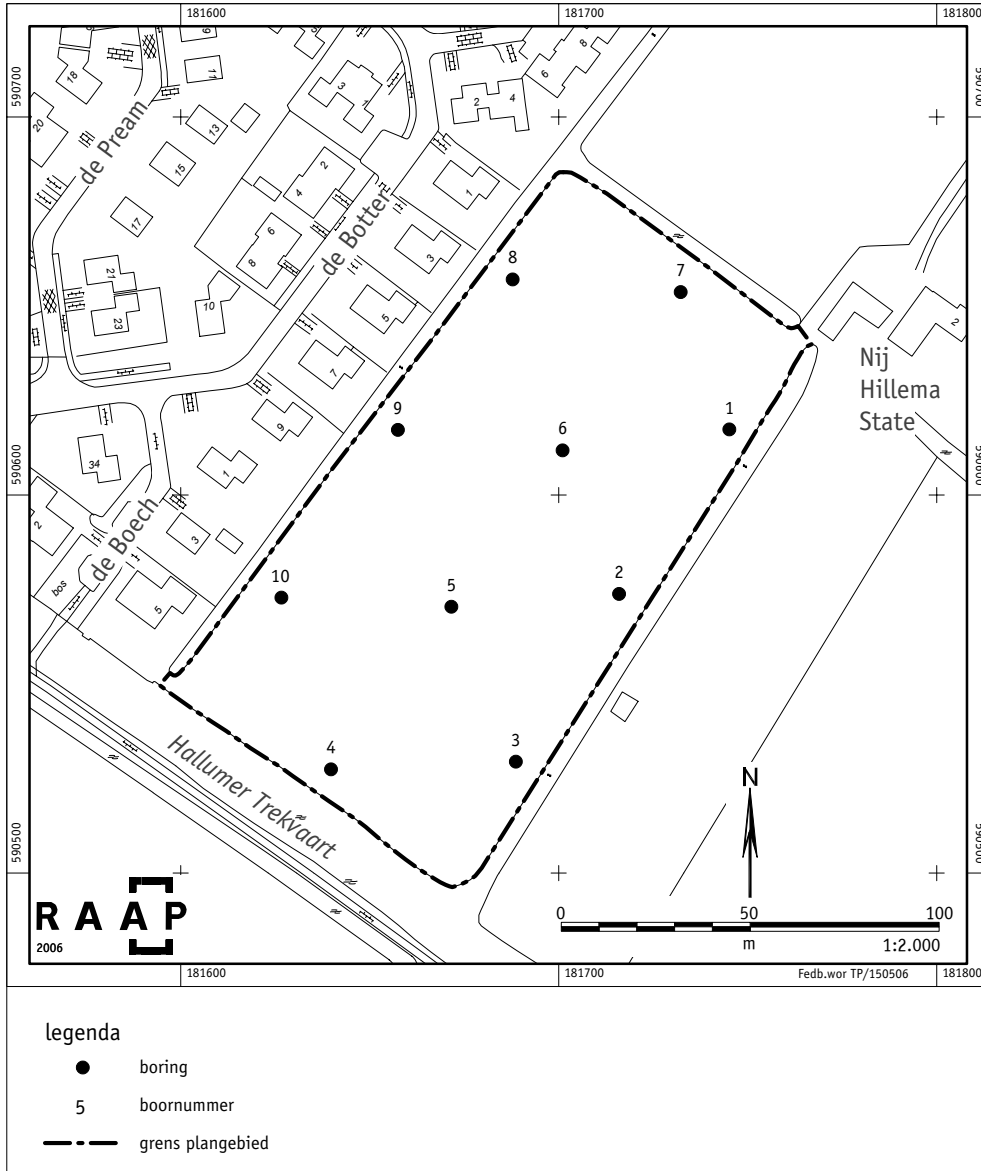
Figuur 1. Boorpuntenkaart.

Tabel 1. Archeologische tijdschaal.

Bijlage 1. Boorbeschrijvingen.

Periode	Datering			
Nieuwe tijd	1500	-	heden	
Late Middeleeuwen	1050	-	1500	na Chr.
Vroege Middeleeuwen	450	-	1050	na Chr.
Romeinse tijd	12 voor	-	450	na Chr.
IJzertijd	800	-	12	voor Chr.
Bronstijd	2000	-	800	voor Chr.
Neolithicum (nieuwe steentijd)	5300	-	2000	voor Chr.
Mesolithicum (midden steentijd)	8800	-	4900	voor Chr.
Paleolithicum (oude steentijd)	300.000	-	8800	voor Chr.

Tabel 1. Archeologische tijdschaal.

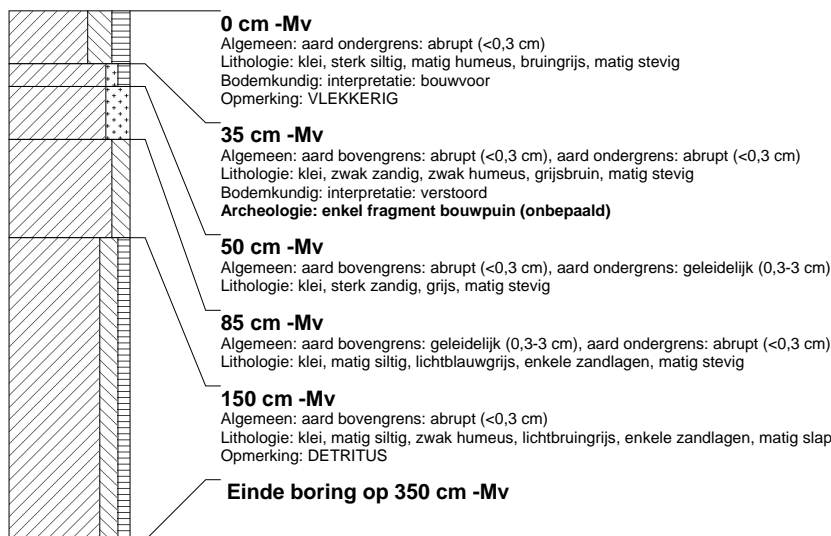

Figuur 1. Boorpuntenkaart.

Bijlage 1: Boorbeschrijvingen

boring: FEDB-1

beschrijver: AMB-DOB, datum: 11-5-2006, boortype: guts-3 cm, doel boring: archeologie - verkenning, landgebruik: grasland, vondstzichtbaarheid: slecht, provincie: Fryslân, gemeente: Leeuwarden, plaatsnaam: HALLUM, opdrachtgever: BURO VIJN, uitvoerder: RAAP Noord

boring: FEDB-2

beschrijver: AMB-DOB, datum: 11-5-2006, boortype: guts-3 cm, doel boring: archeologie - verkenning, landgebruik: grasland, vondstzichtbaarheid: slecht, provincie: Fryslân, gemeente: Leeuwarden, plaatsnaam: HALLUM, opdrachtgever: BURO VIJN, uitvoerder: RAAP Noord

boring: FEDB-3

beschrijver: AMB-DOB, datum: 11-5-2006, boortype: guts-3 cm, doel boring: archeologie - verkenning, landgebruik: grasland, vondstzichtbaarheid: slecht, provincie: Fryslân, gemeente: Leeuwarden, plaatsnaam: HALLUM, opdrachtgever: BURO VIJN, uitvoerder: RAAP Noord

boring: FEDB-4

beschrijver: AMB-DOB, datum: 11-5-2006, boortype: guts-3 cm, doel boring: archeologie - verkenning, landgebruik: grasland, vondstzichtbaarheid: slecht, provincie: Fryslân, gemeente: Leeuwarden, plaatsnaam: HALLUM, opdrachtgever: BURO VIJN, uitvoerder: RAAP Noord

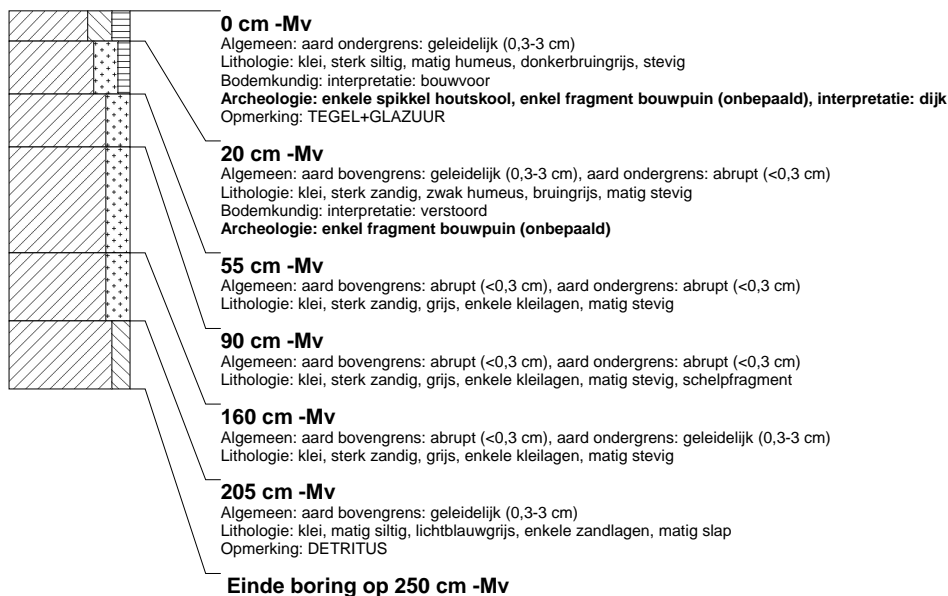
boring: FEDB-5

beschrijver: AMB-DOB, datum: 11-5-2006, boortype: guts-3 cm, doel boring: archeologie - verkenning, landgebruik: grasland, vondstzichtbaarheid: slecht, provincie: Fryslân, gemeente: Leeuwarden, plaatsnaam: HALLUM, opdrachtgever: BURO VIJN, uitvoerder: RAAP Noord

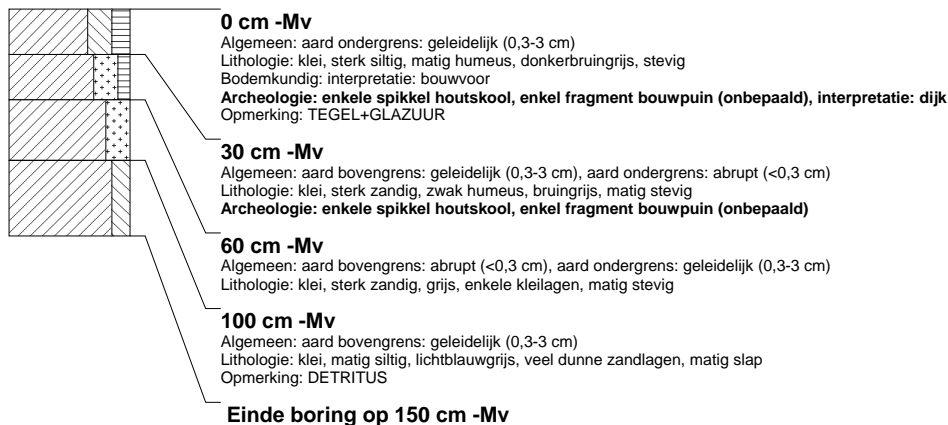
boring: FEDB-6

beschrijver: AMB-DOB, datum: 11-5-2006, boortype: guts-3 cm, doel boring: archeologie - verkenning, landgebruik: grasland, vondstzichtbaarheid: slecht, provincie: Fryslân, gemeente: Leeuwarden, plaatsnaam: HALLUM, opdrachtgever: BURO VIJN, uitvoerder: RAAP Noord

boring: FEDB-7

beschrijver: AMB-DOB, datum: 11-5-2006, boortype: guts-3 cm, doel boring: archeologie - verkenning, landgebruik: grasland, vondstzichtbaarheid: slecht, provincie: Fryslân, gemeente: Leeuwarden, plaatsnaam: HALLUM, opdrachtgever: BURO VIJN, uitvoerder: RAAP Noord

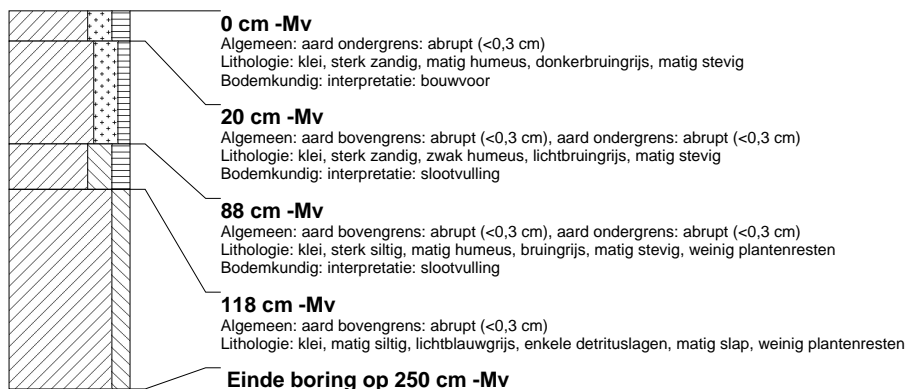
boring: FEDB-8

beschrijver: AMB-DOB, datum: 11-5-2006, boortype: guts-3 cm, doel boring: archeologie - verkenning, landgebruik: grasland, vondstzichtbaarheid: slecht, provincie: Fryslân, gemeente: Leeuwarden, plaatsnaam: HALLUM, opdrachtgever: BURO VIJN, uitvoerder: RAAP Noord

boring: FEDB-9

beschrijver: AMB-DOB, datum: 11-5-2006, boortype: guts-3 cm, doel boring: archeologie - verkenning, landgebruik: grasland, vondstzichtbaarheid: slecht, provincie: Fryslân, gemeente: Leeuwarden, plaatsnaam: HALLUM, opdrachtgever: BURO VIJN, uitvoerder: RAAP Noord

boring: FEDB-10

beschrijver: AMB-DOB, datum: 11-5-2006, boortype: guts-3 cm, doel boring: archeologie - verkenning, landgebruik: grasland, vondstzichtbaarheid: slecht, provincie: Fryslân, gemeente: Leeuwarden, plaatsnaam: HALLUM, opdrachtgever: BURO VIJN, uitvoerder: RAAP Noord

